



Samorząd  
Województwa Opolskiego

# REGIONALNY OŚRODEK POLITYKI SPOŁECZNEJ W OPOLE

Obserwatorium Integracji Społecznej  
45-315 OPOLE ul. Głogowska 25C  
TEL. (77) 44 15 250; 44 16 495 FAX (77) 44 15 259



## Analiza

### ***Bilansu potrzeb gmin i powiatów w zakresie pomocy społecznej na 2010 r. województwa opolskiego w kontekście wykonania zadań w 2009 r.***

Opole, kwiecień 2010



KAPITAŁ LUDZKI  
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI



koordynacja  
na rzecz  
aktywnej  
integracji



Centrum  
Rozwoju  
Zasobów  
Ludzkich

UNIA EUROPEJSKA  
EUROPEJSKI  
FUNDUSZ SPOŁECZNY



Projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

## Spis treści

Wstęp .....	3
1. Wybrane zadania pomocy społecznej w zakresie udzielanych świadczeń oraz zasady ich finansowania .....	5
1.1 zadania gminy .....	5
1.1.1 zadania własne gminy w zakresie udzielanych świadczeń pomocy społecznej ....	5
1.1.2 zadania gminy – zlecone z zakresu administracji rządowej .....	6
1.2 zadania powiatu w zakresie świadczeń pomocy społecznej .....	6
1.2.1 zadania własne powiatu .....	6
1.2.2 zadania powiatu z zakresu administracji rządowej .....	7
2. Bilans potrzeb w zakresie pomocy społecznej na 2010 r. - dane podstawowe z gmin i powiatów .....	7
3. <i>Bilans potrzeb</i> na 2010 r. w kontekście wykonania zadań w 2009 r. - wybrane zadania gminy. ....	10
3.1 Pomoc w formie świadczeń pieniężnych .....	10
3.2 Pomoc w formie usług opiekuńczych oraz specjalistycznych usług opiekuńczych .....	14
3.3 Pomoc w formie zakupu posiłków .....	17
4. <i>Bilans potrzeb</i> na 2010 r. w kontekście wykonania zadań w 2009 r. - wybrane zadania powiatu .....	17
4.1 Pomoc na bieżące utrzymanie dzieci w rodzinach zastępczych .....	17
4.2 Pomoc na życiowe usamodzielnienie osób opuszczających niektóre placówki opiekuńczo-wychowawcze i rodziny zastępcze .....	18
4.3 Pomoc na kontynuowanie nauki przez wychowanków opuszczających niektóre placówki opiekuńczo-wychowawcze i rodziny zastępcze .....	18
4.4 Pomoc na zagospodarowanie w formie rzeczowej dla wychowanków opuszczających rodziny zastępcze lub placówki opiekuńczo-wychowawcze .....	19
5. Zatrudnienie w ośrodkach pomocy społecznej oraz w powiatowych centrach pomocy rodzinie. ....	19
5.1. Ośrodki pomocy społecznej .....	19
5.2 Powiatowe centra pomocy rodzinie .....	21
6. Instytucje pomocy społecznej .....	25
7. Programy realizowane w gminie z zakresu pomocy społecznej .....	26
8. Gminne programy profilaktyki i opieki nad dzieckiem i rodziną .....	27
9. Koszt utrzymania i prowadzenia ośrodków pomocy społecznej i powiatowych centrów pomocy rodzinie .....	29
9.1 Ośrodki pomocy społecznej .....	29
9.2 Powiatowe centra pomocy rodzinie .....	30
10. Wnioski .....	30
11. Rekomendacje .....	31
12. Spis tabel i wykresów .....	33

## Wstęp

W związku z zapisem art. 21 pkt 8 ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (tekst jednolity Dz. U. z 2008 r., Nr 115, poz. 728 z późn. zm.), do zadań samorządu województwa należy „sporządzanie bilansu potrzeb w zakresie pomocy społecznej i przekazywanie go wojewodzie do dnia 1 marca każdego roku”. W woj. opolskim bilans sporządzany jest w Regionalnym Ośrodku Polityki Społecznej w Opolu, w którym realizacja tego zadania należy do Obserwatorium Integracji Społecznej (od momentu powstania - w czerwcu 2009 r. ).

W oparciu o dotychczasowy sposób sporządzania bilansu potrzeb w ROPS w okresie styczeń – luty 2010 r. Obserwatorium Integracji Społecznej przygotowało i przekazało do ośrodków pomocy społecznej (gmina) i powiatowych centrów pomocy rodzinie (powiat) formularze sprawozdawcze, które po wypełnieniu i odesłaniu pozwoliły opracować *Bilans potrzeb gmin w zakresie pomocy społecznej na 2010 r. oraz Bilans potrzeb powiatów w zakresie pomocy społecznej na 2010 r. województwa opolskiego*. Zgodnie z zapisami ustawy o pomocy społecznej zostały one przekazane Wojewodzie Opolskiemu w wyznaczonym terminie (do 1 marca br.).

Składowymi bilansu potrzeb gminy były autonomiczne działy – opracowane w formie tabelarycznej, obejmujące:

- zatrudnienie w ośrodku pomocy społecznej,
- realizację zadań własnych (zasiłki stałe, zasiłki okresowe, schronienie, posiłki, ubranie, usługi opiekuńcze, zasiłki celowe, sprawienie pogrzebu, pomoc na ekonomiczne usamodzielnienie),
- realizację zadań zleconych (zasiłki celowe na pokrycie wydatków związanych z kłęską żywiołową lub ekologiczną, specjalistyczne usługi opiekuńcze),
- programy realizowane w gminie z zakresu pomocy społecznej,
- tworzenie gminnych programów profilaktyki i opieki nad dzieckiem i rodziną,
- prowadzenie i utrzymanie ośrodka pomocy społecznej,
- prowadzenie i utrzymanie jednostek pomocy społecznej o zasięgu lokalnym (domy pomocy społecznej, środowiskowe domy samopomocy, dzienne domy pomocy, noclegownie/schroniska i domy dla bezdomnych, kluby samopomocy, jadłodajnie i inne ośrodki wsparcia, rodzinne domy pomocy, jednostki specjalistycznego poradnictwa, mieszkania chronione, ośrodki interwencji kryzysowej, dzienne placówki opiekuńczo-wychowawcze oraz instytucje integracji społecznej).

Bilans powiatowy składał się z następujących elementów:

- zatrudnienie w powiatowym centrum pomocy rodzinie,

- prowadzenie i utrzymanie jednostek organizacyjnych pomocy społecznej o zasięgu ponadgminnym (domy pomocy społecznej, ośrodki wsparcia, domy dla matek z małoletnimi dziećmi i kobiet w ciąży, mieszkania chronione, ośrodki interwencji kryzysowej, ośrodki adopcyjno–opiekuńcze, jednostki specjalistycznego poradnictwa oraz placówki opiekuńczo-wychowawcze),
- prowadzenie i utrzymanie powiatowego centrum pomocy rodzinie.
- pomoc udzielona uchodźcom (zadanie zlecone),
- organizowanie opieki w rodzinach zastępczych oraz udzielanie pomocy pieniężnej na częściowe pokrycie kosztów utrzymania umieszczonych w nich dzieci,
- pomoc mającą na celu życiowe usamodzielnienie i integrację ze środowiskiem dla osób opuszczających rodziny zastępcze, całodobowe placówki opiekuńczo-wychowawcze typu rodzinnego i socjalizacyjnego, specjalne ośrodki szkolno-wychowawcze, specjalne ośrodki wychowawcze, młodzieżowe ośrodki szkolno – wychowawcze, młodzieżowe ośrodki socjoterapii zapewniające całodobowa opiekę, domy pomocy społecznej dla dzieci i młodzieży niepełnosprawnych intelektualnie, domy dla matek z dziećmi i kobiet w ciąży, schroniska dla nieletnich i zakłady poprawcze.

Celem analizy jest porównanie danych zawartych w jednostkowych bilansach potrzeb na 2010 r. z danymi dotyczącymi wykonania zadań w 2009 r. (na podstawie *Sprawozdania MPiPS-03 z udzielonych świadczeń pomocy społecznej – pieniężnych, w naturze i usługach z okres I – XII 2009 r.*).

Dodatkowo analiza porównawcza umożliwiła ocenę możliwości poznawczych i diagnostycznych dotychczasowego narzędzia badawczego – formularzy sprawozdawczych dla gminy (*Bilans potrzeb gminy w zakresie pomocy społecznej*) i powiatu (*Bilans potrzeb powiatu w zakresie pomocy społecznej*), przekazywanych do ośrodków pomocy społecznej i powiatowych centrów pomocy rodzinie od 2006 r. (formularze sprawozdawcze modyfikowano w zależności od potrzeb i wprowadzanych zmian w pomocy społecznej).

Wnioski wynikające z analizy pozwolą na:

1. Uściślenie celu opracowywania *Bilansu potrzeb w zakresie pomocy społecznej*.
2. Zmianę sposobu i terminu sporządzania *Bilansu potrzeb*.
3. Zmianę formularzy sprawozdawczych (m. in. dostosowujących je do *Sprawozdania rocznego MPiPS-03 z udzielonych świadczeń pomocy społecznej - pieniężnych, w usługach i naturze*).
4. Poszerzenie zakresu danych i informacji dotyczących planowanych działań pomocy społecznej w woj. opolskim.

## 1. Wybrane zadania pomocy społecznej w zakresie udzielanych świadczeń oraz zasady ich finansowania

Zgodnie z ustawą o pomocy społecznej oraz ustawą o ustanowieniu programu wieloletniego *Pomoc państwa w zakresie dożywiania*, do najważniejszych zadań gminy i powiatu z zakresu udzielanej pomocy należą:

### 1.1 Zadania gminy

#### 1.1.1 Zadania własne gminy w zakresie udzielanych świadczeń pomocy społecznej:

- 1) udzielanie schronienia, zapewnienie posiłku oraz niezbędnego ubrania osobom tego pozbawionym.

Pomoc w formie zakupu posiłku realizowana jest m.in. na podstawie ustawy o dożywianiu<sup>1</sup>, która przewiduje możliwość udzielenia gminom dotacji celowej na zakup posiłków oraz wypłatę zasiłków celowych na zakup żywności dla osób wymagających pomocy w tej formie. Pomoc w formie dożywiania skierowana jest przede wszystkim do dzieci i młodzieży szkolnej, ale także do innych osób (starszych, niepełnosprawnych, bezdomnych), nie mających możliwości przygotowania we własnym zakresie jednego gorącego posiłku dziennie. Większość gmin woj. opolskiego otrzymuje dotację w wysokości nieprzekraczającej 60 proc. kosztu realizacji zadania;

- 2) przyznawanie i wypłacanie zasiłków okresowych.

Finansowanie tych świadczeń przebiega dwutorowo. Część finansowana jest przez budżet państwa (obejmuje wartość zasiłku wynoszącą nie mniej niż 50 proc. różnicy między kryterium dochodowym osoby lub rodziny a jej dochodem), a część finansowana jest przez budżet gminy (wysokość tej pomocy jest uznaniem gminy i wynika z wielkości środków finansowych przewidzianych w budżecie gminy na świadczenia z pomocy społecznej);

- 3) przyznawanie i wypłacanie zasiłków celowych oraz specjalnych zasiłków celowych.

Zasiłki te w całości finansowane są z budżetu gminy, poza zasiłkami na zakup żywności (zgodnie z zasadami wynikającymi z ustawy o ustanowieniu programu wieloletniego „Pomoc państwa w zakresie dożywiania”);

- 4) przyznawanie i wypłacanie zasiłków stałych oraz opłacanie składek na ubezpieczenie zdrowotne określonych w przepisach o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych.

<sup>1</sup> Ustawa z dnia 26 grudnia 2005 r. o ustanowieniu programu wieloletniego „Pomoc państwa w zakresie dożywiania” (Dz. U. Nr 267, poz. 2259 z późn. zm.)

Od sierpnia 2009 r. wypłata zasiłku stałego oraz obowiązującej składki na ubezpieczenie zdrowotne jest zadaniem własnym gminy<sup>2</sup>, jednak finansowanie tych świadczeń nadal pochodzi z budżetu państwa;

- 5) organizowanie i świadczenie usług opiekuńczych, w tym specjalistycznych, w miejscu zamieszkania, z wyłączeniem specjalistycznych usług opiekuńczych dla osób z zaburzeniami psychicznymi (w całości finansowane z budżetu gminy);
- 6) dożywianie dzieci (zasady wynikające z ustawy o dożywianiu);
- 7) sprawienie pogrzebu, w tym osobom bezdomnym (w całości finansowane z budżetu gminy);

**1.1.2 zadania gminy – zlecone z zakresu administracji rządowej** (w całości finansowane z budżetu państwa):

- 1) organizowanie i świadczenie specjalistycznych usług opiekuńczych w miejscu zamieszkania dla osób z zaburzeniami psychicznymi;
- 2) przyznawanie i wypłacanie zasiłków celowych na pokrycie wydatków związanych z klęską żywiołową lub ekologiczną;

**1.2 zadania powiatu w zakresie świadczeń pomocy społecznej**

**1.2.1 zadania własne powiatu** (w całości finansowane z budżetu powiatu):

- 1) prowadzenie specjalistycznego poradnictwa;
- 2) organizowanie opieki w rodzinach zastępczych, udzielanie pomocy pieniężnej na częściowe pokrycie kosztów utrzymania umieszczonych w nich dzieci oraz wypłacanie wynagrodzenia z tytułu pozostawania w gotowości przyjęcia dziecka albo świadczonej opieki i wychowania niespokrewnionym z dzieckiem zawodowym rodzinom zastępczym;
- 3) zapewnienie opieki i wychowania dzieciom całkowicie lub częściowo pozbawionym opieki rodziców, w szczególności przez organizowanie i prowadzenie ośrodków adopcyjno-opiekuńczych, placówek opiekuńczo-wychowawczych, dla dzieci i młodzieży, w tym placówek wsparcia dziennego o zasięgu ponadgminnym, a także tworzenie i wdrażanie programów pomocy dziecku i rodzinie (niewielkie dofinansowanie budżetu państwa dot. standaryzacji tych placówek);
- 4) pokrywanie kosztów utrzymania dzieci z terenu powiatu, umieszczonych w całodobowych placówkach opiekuńczo-wychowawczych i w rodzinach zastępczych, również na terenie innego powiatu;

<sup>2</sup> Art. 20 ustawy z dnia 23 stycznia 2009 r. o zmianie niektórych ustaw w związku ze zmianami organizacji i podziale zadań administracji publicznej w województwie (Dz. U. Nr 92, poz. 753)



- 5) przyznawanie pomocy pieniężnej na usamodzielnienie oraz na kontynuowanie nauki osobom opuszczającym całodobowe placówki opiekuńczo-wychowawcze typu rodzinnego i socjalizacyjnego, domy pomocy społecznej dla dzieci i młodzieży niepełnosprawnych intelektualnie, domy dla matek z małoletnimi dziećmi i kobiet w ciąży, rodziny zastępcze oraz schroniska dla nieletnich, zakłady poprawcze, specjalne ośrodki szkolno-wychowawcze, specjalne ośrodki wychowawcze, młodzieżowe ośrodki socjoterapii zapewniające całodobową opiekę lub młodzieżowe ośrodki wychowawcze;

**1.2.2 zadania powiatu z zakresu administracji rządowej (w całości finansowane z budżetu państwa):**

- 1) pomoc cudzoziemcom, którzy uzyskali w Rzeczypospolitej Polskiej status uchodźcy lub ochronę uzupełniającą, w zakresie indywidualnego programu integracji, oraz opłacanie za te osoby składek na ubezpieczenie zdrowotne określonych w *przepisach o powszechnym ubezpieczeniu w Narodowym Funduszu Zdrowia*;
- 2) udzielanie cudzoziemcom, o których mowa w art. 5a, pomocy w zakresie interwencji kryzysowej;
- 3) finansowanie pobytu w całodobowych placówkach opiekuńczo-wychowawczych oraz w rodzinach zastępczych dzieciom cudzoziemców niewymienionych w art. 5;

## **2. Bilans potrzeb w zakresie pomocy społecznej na 2010 r. - dane podstawowe z gmin i powiatów**

W wyniku analizy zbilansowanych danych z gmin i powiatów, ustalono następujące potrzeby:

- a) w zakresie zatrudnienia zaplanowano wzrost liczby pracowników o ogółem 57 osób, w tym: w ośrodkach pomocy społecznej – 56 osób oraz 1 osobę w powiatowych centrach pomocy rodzinie;
- b) w zakresie liczby osób i rodzin objętych pomocą przewidziano wzrost we wszystkich rodzajach i formach pomocy:
  - w zakresie zadań zleconych oraz zadań własnych finansowanych z budżetu państwa (zasiłki stałe) – wzrost liczby świadczeniobiorców o 102 osoby, tj. o prawie 3 proc.;
  - w zakresie zadań własnych – wzrost liczby świadczeniobiorców o 5 825 osób, tj. o 15 proc.;

- w zakresie organizacji opieki w rodzinach zastępczych – wzrost liczby dzieci o 211 tj. o 12 proc.;
  - w zakresie pomocy na życiowe usamodzielnienie osób opuszczających rodziny zastępcze oraz inne placówki opieki zastępczej – wzrost liczby osób o 90, tj. o 83 proc.;
  - w zakresie pomocy na kontynuowanie nauki powyżej wymienionych osób – spadek liczby osób o 2 proc., (przy jednoczesnym wzroście kosztu tej pomocy – o 36 proc.);
  - w zakresie pomocy w formie rzeczowej – zaplanowano wzrost liczby świadczeniobiorców o 46 proc.,
- c) w zakresie kosztu świadczeń założono wzrost w poszczególnych pozycjach:
- zadania zlecone oraz wypłata zasiłków stałych – o 1 562 tys. zł, tj. o 11 proc.;
  - zadania własne – o 7 761 tys. zł, tj. o 13 proc.;
  - koszt utrzymania dzieci w rodzinach zastępczych – wzrost o 3 041 tys. zł, tj. o 22 proc.;
  - pomoc na życiowe usamodzielnienie osób opuszczających niektóre placówki opiekuńczo-wychowawcze i rodziny zastępcze – wzrost o 567 tys. zł, tj. 2,2-krotny;
  - pomoc na kontynuowanie nauki ww. osób – wzrost o 743 tys. zł, tj. o 36 proc.,
  - pomocy rzeczowej – wzrost kosztu o 54 proc.;
- d) w zakresie instytucji pomocy społecznej wzrost zaplanowano w zakresie:
- liczby ośrodków wsparcia – o 12 placówek, tj. o ponad 30 proc. (11 placówek prowadzonych przez gminy i 1 – przez inny podmiot), w tym: 2 dzienne domy pomocy, 2 noclegownie, 2 jadłodajnie oraz 2 świetlice socjoterapeutyczne i 4 klub samopomocy,
  - 1 jednostkę specjalistycznego poradnictwa prowadzoną przez gminę.

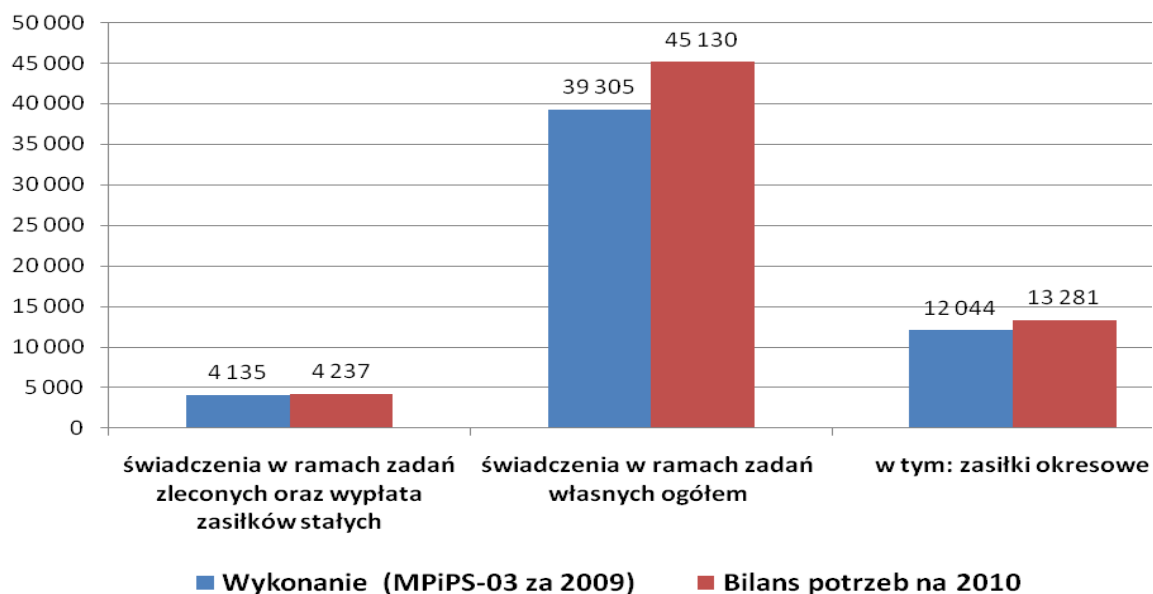


**Tabela 1. Bilans potrzeb na 2010 r. a wykonanie zadań w 2009 r.  
- porównanie podstawowych danych \***

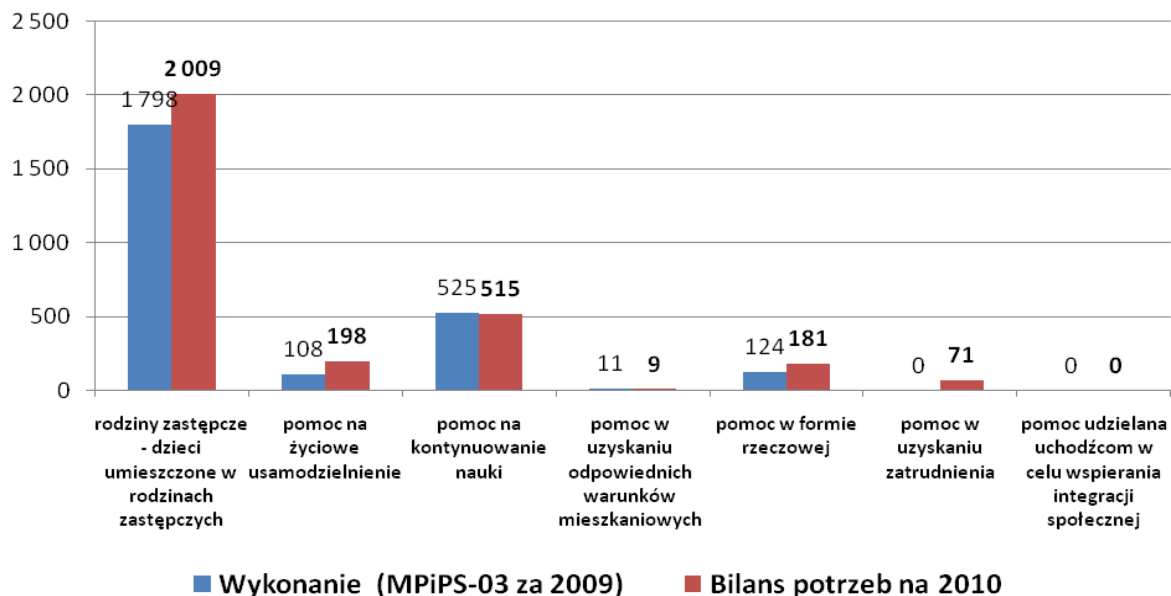
Wyszczególnienie	Liczba osób objętych pomocą		wzrost/spadek 2009=100 proc.	Koszt świadczeń w tys. zł		wzrost/spadek 2009=100 proc.
	Wykonanie (MPiPS-03 za 2009)	Bilans potrzeb na 2010		Wykonanie (MPiPS-03 za 2009)	Bilans potrzeb na 2010	
<b>ZADANIA GMINY</b>						
świadczenia w ramach zadań zleconych oraz wypłata zasiłków stałych	4 135	4 237	<b>103</b>	13 744	15 306	<b>111</b>
świadczenia w ramach zadań własnych ogółem	39 305	45 130	<b>115</b>	58 681	66 442	<b>113</b>
w tym: zasiłki okresowe	12 044	13 281	<b>110</b>	20 940	25 344	<b>121</b>
<b>ZADANIA POWIATU</b>						
rodziny zastępcze - dzieci umieszczone w rodzinach zastępczych	1 798	2 009	<b>112</b>	13 867	16 908	<b>122</b>
pomoc na życiowe usamodzielnienie	108	198	<b>183</b>	484	1 051	<b>217</b>
pomoc na kontynuowanie nauki	525	515	<b>98</b>	2 061	2 804	<b>136</b>
pomoc w uzyskaniu odpowiednich warunków mieszkaniowych	11	9	<b>82</b>	4	4	<b>100</b>
pomoc w formie rzeczowej	124	181	<b>146</b>	518	797	<b>154</b>
pomoc w uzyskaniu zatrudnienia	0	71	X	x	x	<b>x</b>
pomoc udzielana uchodźcom w celu wspierania integracji społecznej	0	0	X	0	0	<b>x</b>

\*wykonanie na podstawie Sprawozdania MPiPS-03 z udzielonych świadczeń pomocy społecznej - pieniężnych, w naturze i usługach za I – XII 2009 r.

**Wykres 1. Liczba osób objętych pomocą społeczną wg MPiPS-03 za 2009 r.  
i Bilansu potrzeb na 2010 r. - porównanie  
(korzystający ze świadczeń w ramach zadań GMINY)**



Wyres 2. Liczba osób objętych pomocą społeczną wg MPiPS-03 za 2009 r. i Bilansu potrzeb na 2010 r. - porównanie (korzystający ze świadczeń w ramach zadań POWIATU)



### 3. Bilans potrzeb na 2010 r. w kontekście wykonania zadań w 2009 r. - wybrane zadania gminy

#### 3.1 Pomoc w formie świadczeń pieniężnych

- zasiłki stałe (tabela 2) zaplanowano w *Bilansie potrzeb* na 2010 r. dla ogółem 3 671 osób, tj. o 5,3 proc. więcej niż udzielono w 2009 r. Według prognozy koszt tych świadczeń wynosić będzie 13 154 tys. zł (o 12,5 proc. więcej niż w 2009 r.);

Tabela 2. Zasiłki stałe – planowana liczba i koszt w 2010 r. a wykonanie w 2009 r. \*

Lp.	Formy pomocy	Liczba osób otrzymujących pomoc w 2009 r.	Planowana liczba osób wymagających pomocy w 2010 r.	spadek/wzrost 2009 r.=100	Koszt świadczeń w 2009 r.	Planowany ogólny koszt świadczeń w 2010 r. (w zł)	spadek/wzrost 2009 r.=100
1	<b>ZASIŁKI STAŁE – ogółem</b> <i>w tym przyznane dla osoby:</i>	<b>3 486</b>	<b>3 671</b>	<b>105,3</b>	<b>11 693</b>	<b>13 154</b>	<b>112,5</b>
2	- samotnie gospodarującej	<b>2 645</b>	<b>2 702</b>	<b>102,2</b>	<b>10 182</b>	<b>10 428</b>	<b>102,4</b>
3	- pozostającej w rodzinie	<b>856</b>	<b>969</b>	<b>113,2</b>	<b>1 511</b>	<b>2 726</b>	<b>180,4</b>

\*wykonanie na podstawie *Sprawozdania MPiPS-03 z udzielonych świadczeń pomocy społecznej - pieniężnych, w naturze i usługach za I – XII 2009 r.*

- zasiłki okresowe (tabela 3) przewidziano dla 13 281 osób (o 10,3 proc. więcej niż udzielono w 2009 r.). Koszt zasiłków zaplanowano w kwocie 25 344 tys. zł (o 21 proc. wyższy niż w 2009 r.)

Koszt zasiłków okresowych w części finansowanej przez budżet państwa (50 proc. różnicy między kryterium dochodowym osoby lub rodziny a jej dochodem) wyniósł w 2009 r. 20 018 tys. zł, a zaplanowany na 2010 r. w wysokości 23 178 tys. zł jest o 16 proc. większy niż w 2009 r. Zasiłki okresowe w części finansowanej przez budżet gmin wypłacane są przez nieliczną ich grupę (w 2009 r. – 15 gmin). *Bilans potrzeb* na 2010 r. wskazuje tę samą grupę gmin, które udzieliły tej pomocy w 2009 r., chociaż wzrosła kwota zaplanowana na tę pomoc – prawie 2,5 krotnie tj. do wysokości 2 165 tys. zł. Gminy, które wypłaciły te świadczenia i zaplanowały je do wypłaty na 2010 r. to: Opole, Kędzierzyn–Koźle, Gogolin, Kluczbork, Namysłów, Prószków, Wołczyn, Zdieszowice, Dobrzeń Wlk., Lubsza, Murów, Skarbimierz i Wilków (tabela 4).

**Tabela 3. Zadania własne gminy – ogółem (planowane w 2010 r. a wykonanie w 2009 r.)**

Lp.	Formy pomocy	Liczba osób objętych pomocą w 2009 r.	Planowana liczba osób wymagających pomocy w 2010 r.	wzrost/spadek 2009r. =100 proc.	Koszt świadczeń w 2009 r. w tys. zł	Planowany ogólny koszt świadczeń w 2010 r. (w tys. zł)	wzrost/spadek 2009r. =100 proc.
1	<b>Razem</b>	<b>39 305</b>	<b>45 130</b>	<b>114,8</b>	<b>58 681</b>	<b>66 442</b>	<b>113,2</b>
2	ZASIŁKI OKRESOWE - ogółem	12 044	13 281	<b>110,3</b>	20 940	25 344	<b>121,0</b>
3	środki własne	x	x	<b>x</b>	922	2 165	<b>234,8</b>
4	dotacja z budżetu państwa	x	x	<b>x</b>	20 018	23 178	<b>115,8</b>
5	<i>w tym przyznane z powodu (z wiersza 2)</i>						
6	bezrobocia	10 475	10 941	<b>104,4</b>	18 759	21 848	<b>116,5</b>
7	długotrwałej choroby	760	983	<b>129,3</b>	659	1 347	<b>204,4</b>
8	niepełnosprawności	768	956	<b>124,5</b>	857	1 568	<b>183,0</b>
9	możliwości utrzymania lub nabycia uprawnień do świadczeń z innych systemów zabezpieczenia społecznego	41	136	<b>331,7</b>	35	102	<b>291,4</b>
10	SCHRONIENIE	131	273	<b>208,4</b>	656	887	<b>135,2</b>
11	POSIŁEK	16 140	19 518	<b>120,9</b>	9 047	13 056	<b>144,3</b>
12	<i>w tym dla dzieci</i>	12 261	14 462	<b>118,0</b>	5 915	8 555	<b>144,6</b>
13	USŁUGI OPIEKUŃCZE - ogółem	1 991	2 186	<b>109,8</b>	8 824	10 437	<b>118,3</b>
14	<i>w tym usługi specjalistyczne</i>	134	195	<b>145,5</b>	247	836	<b>338,5</b>
15	ZASIŁKI CELOWE NA POKRYCIE WYDATKÓW POWSTAŁYCH W WYNIKU ZDARZENIA LOSOWEGO	334	308	<b>92,2</b>	740	548	<b>74,1</b>
16	SPRAWIENIE POGRZEBU	82	195	<b>237,8</b>	174	488	<b>280,5</b>
17	<i>w tym osobom bezdomnym</i>	13	56	<b>430,8</b>	28	138	<b>492,9</b>
18	INNE ZASIŁKI CELOWE I W NATURZE OGÓŁEM	21 626	22 990	<b>106,3</b>	18 296	15 562	<b>85,1</b>
19	<i>w tym zasiłki specjalne celowe</i>	5 385	4 859	<b>90,2</b>	2 673	2 126	<b>79,5</b>
20	POMOC NA EKONOMICZNE USAMODZIELNIENIE - OGÓŁEM	2	12	<b>600,0</b>	2	25	<b>1 250,0</b>

Zródło: Sprawozdanie MPiPS-03 za okres I – XII 2009 r. oraz Bilans potrzeb gminy w zakresie pomocy społecznej na 2010 r.

**Tabela 4. Bilans potrzeb gmin w zakresie pomocy społecznej na 2010 r. a wykonanie zadań w 2009 r. – zasiłki okresowe finansowane z budżetu gmin**

ZADANIA WŁASNE GMIN Z ZAKRESU POMOCY SPOŁECZNEJ							
Lp.	MIASTA	Liczba osób otrzymujących zasiłki okresowe		spadek/ wzrost 2009=100 proc.	Koszt zasiłków okresowych finansowanych z budżetu gmin w zł		spadek/ wzrost 2009=100 proc.
		Wykonanie (MPIPS-03 za 2009)	Bilans potrzeb na 2010		Wykonanie (MPIPS-03 za 2009)	Bilans potrzeb na 2010	
		1	2	3	4	5	6
1.	Opole	893	986	110	402 820	1 360 680	<b>338</b>
2.	Kędzierzyn-K	819	900	110	211 543	390 000	<b>184</b>
3.	Brzeg	470	550	117	0	0	<b>x</b>
4.	Baborów	217	200	92	0	0	<b>x</b>
5.	Biała	102	93	91	0	0	<b>x</b>
6.	Byczyna	175	200	114	0	0	<b>x</b>
7.	Dobrodzień	67	70	104	0	0	<b>x</b>
8.	Głogówek	152	148	97	0	0	<b>x</b>
9.	Głubczyce	445	445	100	0	0	<b>x</b>
10.	Głucholązy	319	320	100	0	0	<b>x</b>
11.	Gogolin	104	131	126	28 715	40 000	<b>139</b>
12.	Gorzów Śl.	81	70	86	0	0	<b>x</b>
13.	Grodków	240	280	117	0	0	<b>x</b>
14.	Kietrz	167	175	105	0	0	<b>x</b>
15.	Kluczbork	419	500	119	14 035	<b>30 000</b>	<b>214</b>
16.	Kolonowskie	46	50	109	0	0	<b>x</b>
17.	Korfantów	180	206	114	0	0	<b>x</b>
18.	Krapkowice	299	320	107	0	0	<b>x</b>
19.	Leśnica	21	19	90	0	0	<b>x</b>
20.	Lewin Brzeski	326	290	89	0	0	<b>x</b>
21.	Namysłów	98	100	102	71 768	90 000	<b>125</b>
22.	Niemodlin	416	420	101	0	0	<b>x</b>
23.	Nysa	1 046	1 100	105	0	0	<b>x</b>
24.	Olesno	58	65	112	0	0	<b>x</b>
25.	Otmuchów	215	240	112	0	0	<b>x</b>
26.	Ozimek	179	200	112	0	0	<b>x</b>
27.	Paczków	343	360	105	0	0	<b>x</b>
28.	Praszka	82	82	100	0	0	<b>x</b>
29.	Prószków	24	34	142	20 981	30 400	<b>145</b>
30.	Prudnik	807	900	112	0	0	<b>x</b>
31.	Strzelce Op.	257	260	101	0	0	<b>x</b>
32.	Ujazd	49	40	82	978	0	<b>0</b>
33.	Wolczyn	244	244	100	2 179	2 000	<b>92</b>
34.	Zawadzkie	113	130	115	6 415	0	<b>0</b>
35.	Zdzieszowice	111	115	104	57 130	87 530	<b>153</b>
	<b>Razem miasta</b>	<b>9 584</b>	<b>10 243</b>	<b>107</b>	<b>816 564</b>	<b>2 030 610</b>	<b>249</b>

**Tabela 4. Bilans potrzeb gmin w zakresie pomocy społecznej na 2010 r. a wykonanie zadań w 2009 r. – zasiłki okresowe finansowane z budżetu gmin – cd.**

ZADANIA WŁASNE GMIN Z ZAKRESU POMOCY SPOŁECZNEJ							
Lp.	GMINY	Liczba osób otrzymujących zasiłki okresowe		spadek/ wzrost 2009=100 proc.	Koszt zasiłków okresowych finansowanych z budżetu gmin w zł		spadek/ wzrost 2009=100 proc.
		Wykonanie (MPiPS-03 za 2009)	Bilans potrzeb na 2010		Wykonanie (MPiPS-03 za 2009)	Bilans potrzeb na 2010	
		1	2	3	4	5	6
36.	Bierawa	61	61	100	0	0	x
37.	Branice	128	130	102	0	0	x
38.	Chrzastowice	40	45	113	0	0	x
39.	Cisek	41	45	110	0	0	x
40.	Dąbrowa	81	150	185	0	0	x
41.	Dobrzeń Wlk.	50	85	170	32 173	25 000	78
42.	Domaszowice	100	101	101	0	0	x
43.	Izbicko	9	15	167	0	14 000	x
44.	Jemielnica	44	46	105	0	0	x
45.	Kamiennik	217	320	147	0	0	x
46.	Komprachcice	77	80	104	0	0	x
47.	Lasowice Wlk.	39	42	108	0	0	x
48.	Lubrza	66	60	91	0	0	x
49.	Lubsza	70	80	114	16 761	30 000	179
50.	Łambinowice	116	200	172	0	0	x
51.	Łubniany	71	130	183	0	0	x
52.	Murów	55	50	91	6 286	16 500	262
53.	Olszanka	27	40	148	0	0	x
54.	Pakosławice	94	110	117	0	0	x
55.	Pawłowiczki	73	73	100	0	0	x
56.	Pokój	114	120	105	0	0	x
57.	Polska Cer.	69	70	101	0	0	x
58.	Popielów	126	140	111	0	0	x
59.	Radłów	28	50	179	0	0	x
60.	Reńska Wieś	45	50	111	0	0	x
61.	Rudniki	46	50	109	0	0	x
62.	Skarbimierz	42	42	100	39 232	39 232	100
63.	Skoroszyce	21	20	95	0	0	x
64.	Strzeleczyki	60	66	110	0	0	x
65.	Świerczów	89	105	118	0	0	x
66.	Tarnów Op.	67	70	104	0	0	x
67.	Tułowice	56	60	107	0	0	x
68.	Turawa	53	50	94	0	0	x
69.	Walce	32	122	381	0	0	x
70.	Wilków	108	110	102	10 560	10 000	95
71.	Zębowice	45	50	111	0	0	x
	<b>Razem gminy</b>	<b>2 460</b>	<b>3 038</b>	<b>123</b>	<b>105 012</b>	<b>134 732</b>	<b>128</b>
	<b>Razem miasta</b>	<b>9 584</b>	<b>10 243</b>	<b>107</b>	<b>816 564</b>	<b>2 030 610</b>	<b>249</b>
	<b>Razem woj.</b>	<b>12 044</b>	<b>13 281</b>	<b>110</b>	<b>921 576</b>	<b>2 165 342</b>	<b>235</b>

- zasiłki celowe (tabela 5). W 2009 r. udzielono tych świadczeń 21 626 osobom na kwotę 18 296 tys. zł. W *Bilansie* określono te potrzeby w liczbie 22 990 osób (o 6,3 proc. więcej niż w 2009 r.) oraz w kwocie świadczeń – 15 562 tys. zł (o 15 proc. mniej niż w 2009 r.). Oznacza to, że pomoc w formie zasiłków celowych, zwłaszcza specjalnych zasiłków celowych, zaplanowana została na 2010 r. w mniejszej wysokości, choć dla większej liczby osób. Prawdopodobnie wynika to z ograniczenia przez gminy wielkości środków finansowych przeznaczonych w 2010 r. na pomoc społeczną. Największy wzrost liczby osób zaplanowanych do pomocy w formie zasiłków celowych wykazały OPS-y w: Zębolicach (2,4-krotny), Lasowicach Wlk. (o 95 proc.), Opolu (o 93 proc.), Pakosławicach (o 64 proc.) i Zawadzkiem (o 58 proc.).

### 3.2 Pomoc w formie usług opiekuńczych oraz specjalistycznych usług opiekuńczych

W 2009 r. pomocą w formie usług opiekuńczych (tabela 5) objęto 1 991 osób, a jej koszt wyniósł 8 824 tys. zł. W *Bilansie* na 2010 r. zaplanowano te usługi dla 2 186 osób, tj. dla grupy o blisko 10 proc. większej, a koszt świadczeń w wysokości 10 437 tys. zł, tj. o 18 proc. większy niż w 2009 r. Większa pomoc dotyczy zwłaszcza specjalistycznych usług opiekuńczych (własne zadanie gminy), gdzie zaplanowana liczba osób wynosi 195 (o 45,5 proc. więcej), a planowany koszt – 836 tys. zł (prawie 3,4-krotnie większy). Największy wzrost liczby świadczeniobiorców w tym zakresie zanotowano w gminnych ośrodkach pomocy społecznej, tj.: w Domaszowicach (10-krotny), w Walcach (2,5-krotny), w Zdzeszowicach, Pakosławicach, Radłowie, Strzeleckach (2-krotny), w Jemielnicy (o 91 proc.) i w Łambinowicach (o 67 proc.).

Pomocą w formie specjalistycznych usług opiekuńczych finansowanych z budżetu państwa objęto w 2009 r. 275 osób, a koszt usług wyniósł 1.219 tys. zł. W *Bilansie potrzeb* na 2010 r. zaplanowano wzrost liczby świadczeniobiorców do 308 osób, tj. o 12 proc. oraz wzrost kosztu do kwoty 1.427 tys. zł, tj. o 17 proc.

**Tabela 5. Bilans potrzeb gmin w zakresie pomocy społecznej na 2010 r. a wykonanie zadań w 2009 r. – zasiłki celowe, usługi opiekuńcze i zakup posiłków**

Lp.	MIASTA	LICZBA ŚWIADCZENIOBIORCÓW objętych pomocą w formie:								
		zasiłków celowych		spadek/ wzrost	usług opiekuńczych		spadek/ wzrost	zakupu posiłku		spadek/ wzrost
		Wykonanie (MPIPS-03 za 2009)	Bilans potrzeb na 2010		2009=100 proc.	Wykonanie (MPIPS-03 za 2009)		Bilans potrzeb na 2010	2009=100 proc.	
		1	2	3	4	5	6	7	8	9
1.	Opole	1 530	2 955	193	199	250	126	595	460	77
2.	Kędzierzyn-Koźle	1 260	1 700	135	163	160	98	1 085	1 300	120
3.	Brzeg	1 042	1 152	111	64	60	94	616	820	133
4.	Baborów	334	332	99	34	25	74	258	375	145
5.	Biała	192	281	146	25	26	104	101	90	89
6.	Byczyna	199	210	106	1	1	100	307	447	146
7.	Dobrodzień	146	130	89	30	33	110	105	131	125
8.	Głogówek	230	134	58	0	17	x	230	136	59
9.	Głubczyce	881	900	102	52	55	106	589	570	97
10.	Głuchołazy	477	550	115	118	125	106	302	650	215
11.	Gogolin	221	300	136	44	50	114	147	170	116
12.	Gorzów Śl.	121	150	124	19	14	74	188	175	93
13.	Grodków	354	350	99	44	50	114	338	346	102
14.	Kietrz	148	100	68	12	12	100	217	280	129
15.	Kluczbork	896	950	106	94	90	96	534	550	103
16.	Kolonowskie	116	124	107	29	25	86	78	85	109
17.	Korfantów	229	236	103	4	5	125	133	230	173
18.	Krapkowice	499	530	106	121	135	112	599	620	104
19.	Leśnica	115	90	78	0	4	x	84	57	68
20.	Lewin Brzeski	514	180	35	56	59	105	581	920	158
21.	Namysłów	553	490	89	41	37	90	497	830	167
22.	Niemodlin	520	530	102	0	0	x	359	360	100
23.	Nysa	1 341	1 400	104	133	150	113	815	850	104
24.	Olesno	443	60	14	28	30	107	211	200	95
25.	Otmuchów	358	365	102	33	34	103	249	260	104
26.	Ozimek	342	400	117	69	80	116	267	300	112
27.	Paczków	284	320	113	24	22	92	0	700	x
28.	Praszka	270	160	59	52	52	100	148	150	101
29.	Prószków	63	80	127	44	50	114	41	46	112
30.	Prudnik	913	1 000	110	141	150	106	654	750	115
31.	Strzelce Op.	629	750	119	84	88	105	434	382	88
32.	Ujazd	135	130	96	9	10	111	50	133	266
33.	Wolczyn	363	370	102	30	30	100	541	540	100
34.	Zawadzkie	114	180	158	59	60	102	447	200	45
35.	Zdzieszowice	277	280	101	6	12	200	210	234	111
	<b>Razem miasta</b>	<b>16 109</b>	<b>17 869</b>	<b>111</b>	<b>1 862</b>	<b>2 001</b>	<b>107</b>	<b>12 010</b>	<b>14 347</b>	<b>119</b>

**Tabela 5. Bilans potrzeb gmin w zakresie pomocy społecznej na 2010 r. a wykonanie zadań w 2009 r. – zasiłki celowe, usługi opiekuńcze i zakup posiłków – cd.**

Lp.	GMINY	LICZBA ŚWIADCZENIOBIORCÓW objętych pomocą w formie:								
		zasiłków celowych		spadek/ wzrost	usług opiekuńczych		spadek/ wzrost	zakupu posiłku		spadek/ wzrost
		Wykonanie (MPIPS-03 za 2009)	Bilans potrzeb na 2010	2009=100 proc.	Wykonanie (MPIPS-03 za 2009)	Bilans potrzeb na 2010	2009=100 proc.	Wykonanie (MPIPS-03 za 2009)	Bilans potrzeb na 2010	2009=100 proc.
		1	2	3	4	5	6	7	8	9
36.	Bierawa	129	132	102	9	9	100	31	31	100
37.	Branice	293	295	101	5	3	60	214	218	102
38.	Chrzastowice	57	60	105	1	1	100	44	48	109
39.	Cisek	99	74	75	9	8	89	56	70	125
40.	Dąbrowa	248	240	97	4	6	150	144	330	229
41.	Dobrzeń Wik.	309	310	100	0	0	x	447	430	96
42.	Domaszowice	172	80	47	1	10	1 000	177	286	162
43.	Izbicko	71	60	85	4	3	75	39	60	154
44.	Jemielnica	115	125	109	11	21	191	45	31	69
45.	Kamiennik	201	168	84	0	0	x	225	240	107
46.	Komprachcice	196	190	97	10	14	140	85	90	106
47.	Lasowice Wik.	87	170	195	1	1	100	97	130	134
48.	Lubrza	88	72	82	0	3	x	99	99	100
49.	Lubsza	187	250	134	0	2	x	150	150	100
50.	Łambinowice	204	250	123	3	5	167	144	260	181
51.	Łubniany	136	120	88	0	0	x	148	150	101
52.	Murów	98	70	71	0	0	x	100	120	120
53.	Olszanka	65	82	126	0	0	x	72	47	65
54.	Pakosławice	67	110	164	2	4	200	135	204	151
55.	Pawłowiczki	199	247	124	9	9	100	108	108	100
56.	Pokój	597	300	50	0	2	x	218	180	83
57.	Polska Cer.	90	90	100	11	12	109	70	55	79
58.	Popielów	229	150	66	0	0	x	179	210	117
59.	Radłów	74	70	95	2	4	200	0	0	x
60.	Reńska Wieś	120	130	108	0	0	x	39	55	141
61.	Rudniki	116	110	95	6	8	133	135	134	99
62.	Skarbimierz	108	108	100	3	3	100	74	74	100
63.	Skoroszyce	88	85	97	0	4	x	80	73	91
64.	Strzeleczyki	90	103	114	1	2	200	30	45	150
65.	Świerczów	155	73	47	0	3	x	141	589	418
66.	Tarnów Op.	213	60	28	21	20	95	91	100	110
67.	Tułowice	111	110	99	12	14	117	157	125	80
68.	Turawa	103	0	0	0	5	x	61	102	167
69.	Walce	108	150	139	2	5	250	18	0	0
70.	Wilków	162	165	102	2	2	100	211	255	121
71.	Zębowice	132	324	245	0	2	x	66	72	109
	<b>Razem gminy</b>	<b>5 517</b>	<b>5 133</b>	<b>93</b>	<b>129</b>	<b>185</b>	<b>143</b>	<b>4 130</b>	<b>5 171</b>	<b>125</b>
	<b>Razem miasta</b>	<b>16 109</b>	<b>17 869</b>	<b>111</b>	<b>1 862</b>	<b>2 001</b>	<b>107</b>	<b>12 010</b>	<b>14 347</b>	<b>119</b>
	<b>Razem woj.</b>	<b>21 626</b>	<b>23 002</b>	<b>106</b>	<b>1 991</b>	<b>2 186</b>	<b>110</b>	<b>16 140</b>	<b>19 518</b>	<b>121</b>



### 3.3 Pomoc w formie zakupu posiłku

W 2009 r. objęto tą formą pomocy 16 140 osób, w tym: 12 261 dzieci. Koszt świadczeń wyniósł 9 047 tys. zł. Na 2010 r. zaplanowano łącznie 19 518 osób – o 21 proc. więcej niż w 2009 r. oraz koszt w wysokości 13 056 tys. zł – o 44 proc. większy niż w roku poprzednim. Najwięcej osób wymagających pomocy w formie zakupu posiłku zaplanowały OPS-y w: Świerczowie (4-krotnie więcej niż w 2009 r.), Ujeździe (2,7-krotnie), Dąbrowie (2,6-krotnie), Głuchołazach (2,2-krotnie), Łambinowicach (o 81 proc.), Namysławie i Turawie (o 67 proc.) oraz Domaszowicach (o 62 proc.) - tabela 5.

## 4. Bilans potrzeb na 2010 r. w kontekście wykonania zadań w 2009 r. - wybrane zadania powiatu

### 4.1 Pomoc na bieżące utrzymanie dzieci w rodzinach zastępczych

W 2009 r. w woj. opolskim funkcjonowało ogółem 1 246 rodzin zastępczych, w których umieszczonych było 1 798 dzieci. Koszt bieżącego utrzymania dzieci w rodzinach zastępczych wyniósł 13 867 tys. zł. W *Bilansie* potrzeb na 2010 r. zaplanowano 1 418 rodzin zastępczych, w których przewiduje się umieścić 2009 dzieci (o 12 proc. więcej niż w 2009 r.), koszt tej pomocy określono w wysokości 16 908 tys. zł (o 22 proc. wyższy niż w 2009 r.).

**Tabela 6. Zadania powiatu w zakresie bieżącego utrzymania dzieci w rodzinach zastępczych oraz pomocy na usamodzielnienie**

Lp.	Powiaty	Zadania powiatu - liczba świadczeniobiorców					
		Bieżące utrzymanie dzieci w rodzinach zastępczych		wzrost/spadek 2009=100 proc.	Pomoc na usamodzielnienie		wzrost/spadek 2009=100 proc.
		Wykonanie (MPIPS-03 za 2009)	Bilans potrzeb na 2010		Wykonanie (MPIPS-03 za 2009)	Bilans potrzeb na 2010	
1	Brzeg	119	138	<b>116</b>	16	44	<b>275</b>
2	Głubczyce	95	92	<b>97</b>	5	15	<b>300</b>
3	Kędzierzyn-Koźle	281	323	<b>115</b>	7	18	<b>257</b>
4	Kluczbork	129	137	<b>106</b>	5	7	<b>140</b>
5	Krapkowice	160	205	<b>128</b>	15	18	<b>120</b>
6	Namysłów	96	91	<b>95</b>	3	8	<b>267</b>
7	Nysa	173	242	<b>140</b>	28	19	<b>68</b>
8	Olesno	100	100	<b>100</b>	1	10	<b>1 000</b>
9	Opolski ziemski	164	164	<b>100</b>	13	6	<b>46</b>
10	Prudnik	134	150	<b>112</b>	2	16	<b>800</b>
11	Strzelce Op.	134	142	<b>106</b>	7	22	<b>314</b>
12	Opolski grodzki	213	225	<b>106</b>	6	15	<b>250</b>
	<b>RAZEM</b>	<b>1 798</b>	<b>2 009</b>	<b>112</b>	<b>108</b>	<b>198</b>	<b>183</b>

Źródło: Sprawozdanie MPIPS-03 za okres I – XII 2009 r. oraz Bilans potrzeb powiatu na 2010 r.

Spośród powiatów województwa opolskiego najwyższy wzrost dzieci umieszczonych w rodzinach zastępczych zaplanowano w powiecie: nyskim (o 40 proc.), krapkowickim (o 28 proc.), brzeskim (o 16 proc.) i kędzierzyńsko-kozielskim (o 15 proc.);

#### 4.2 Pomoc na życiowe usamodzielnienie osób opuszczających niektóre placówki opiekuńczo-wychowawcze i rodziny zastępcze

W 2009 r. pomocą w tej formie objęto 108 osób, a koszt świadczeń wyniósł 484 tys. zł. Na 2010 r. zaplanowano wzrost liczby świadczeniobiorców w tym zakresie o 83 proc. oraz wzrost kosztu świadczeń – prawie 2,2-krotnie. Największy wzrost liczby świadczeniobiorców zaplanowały powiaty: oleski – 10-krotny, oraz prudnicki – 8-krotny.

#### 4.3 Pomoc na kontynuowanie nauki przez wychowanków opuszczających niektóre placówki opiekuńczo-wychowawcze i rodziny zastępcze

Tymi świadczeniami objęto w 2009 r. 525 osób, koszt świadczeń wyniósł 2 061 tys. zł. W *Bilansie potrzeb* na 2010 r. zaplanowano tego rodzaju świadczenia dla 515 osób, a koszt świadczeń w wysokości 2 804 tys. zł, tj. o 36 proc. więcej niż w 2009 r. (tabela 7). Największy wzrost tej pomocy zaplanowały powiaty: prudnicki (ponad dwukrotny), namysłowski (o 30 proc.) i Miasto Opole (o 24 proc.). Zanotowano również zmniejszenie zakresu tej pomocy – największe w powiatach: krapkowickim i strzeleckim (o 30 proc.) oraz brzeskim (o 29 proc.).

Tabela 7. Zadania powiatu w zakresie pomocy na kontynuowanie nauki oraz pomocy rzeczowej

Lp.	Powiaty	Zadania powiatu - liczba świadczeniobiorców					
		Pomoc na kontynuowanie nauki		wzrost/spadek 2009=100 proc.	Pomoc rzeczowa		wzrost/spadek 2009=100 proc.
		Wykonanie (MPIPS-03 za 2009)	Bilans potrzeb na 2010		Wykonanie (MPIPS-03 za 2009)	Bilans potrzeb na 2010	
1	Brzeg	59	42	71	35	39	111
2	Głubczyce	27	27	100	6	14	233
3	Kędzierzyn-Koźle	47	46	98	3	6	200
4	Kluczbork	49	52	106	13	11	85
5	Krapkowice	37	26	70	10	20	200
6	Namysłów	20	26	130	2	8	400
7	Nysa	102	89	87	12	12	100
8	Olesno	12	11	92	0	10	x
9	Opolski ziemski	61	58	95	22	16	73
10	Prudnik	13	27	208	0	9	x
11	Strzelce Op.	20	14	70	8	18	225
12	Opolski grodzki	78	97	124	13	18	138
	<b>RAZEM</b>	525	515	98	124	181	146

Źródło: Sprawozdanie MPIPS-03 za okres I – XII 2009 r. oraz Bilans potrzeb powiatu na 2010 r.

#### 4.4 Pomoc na zagospodarowanie w formie rzeczowej dla wychowanków opuszczających rodziny zastępcze lub placówki opiekuńczo-wychowawcze

W 2009 r. udzielono tych świadczeń 124 osobom na kwotę 518 tys. zł. Na 2010 r. zaplanowano 181 osób (o 46 proc. więcej) oraz przewidziano koszt tych świadczeń na kwotę 797 tys. zł, tj. o 54 proc. więcej niż w 2009 r. (tabela 7). Największy wzrost tej formy pomocy zanotowano w powiatach: namysłowskim (4-krotny), strzeleckim i głubczyckim (2,3-krotnym) oraz krapkowickim i kędzierzyńskim (2-krotny). Natomiast mniejszą liczbę tych świadczeń zaplanowały powiaty: kluczborski (o 15 proc.) i opolski ziemski (o 27 proc. mniej niż w 2009 r.).

### 5. Zatrudnienie w ośrodkach pomocy społecznej i powiatowych centrach pomocy rodzinie

#### 5.1 Ośrodki pomocy społecznej

W ośrodkach pomocy społecznej woj. opolskiego w 2009 r. zatrudnionych było ogółem 1 196 pracowników, w tym:

- 84 pracowników kadry kierowniczej,
- 394 pracowników socjalnych,
- 718 pozostałych pracowników.

W *Bilansie potrzeb* na 2010 r. zaplanowano zatrudnić dodatkowo 56 osób, z tego:

- 1 zastępcę kierownika,
- 29 pracowników socjalnych (na stanowisku pracownik socjalny),
- 26 innych pracowników (głównie pracowników administracyjnych - 17 osób oraz pracowników wykonujących usługi opiekuńcze – 4 osoby).

Tabela 8. Zatrudnienie w jednostkach organizacyjnych pomocy społecznej (OPS i PCPR) woj. opolskiego

Jednostka	Liczba zatrudnionych osób				w tym pracownicy socjalni			
	Ogółem (MPIPS-03 za 2009)	Dodatkowe zatrudnienie (Bilans potrzeb 2010)	Razem planowane zatrudnienie 2010	spadek/ wzrost 2009=100 proc.	Ogółem (MPIPS-03 za 2009)	Dodatkowe zatrudnienie (Bilans potrzeb 2010)	Razem planowane zatrudnienie 2010	spadek/ wzrost 2009=100 proc.
<b>Ośrodki pomocy społecznej</b>	1 196	56	<b>1 252</b>	<b>105</b>	394	29	<b>423</b>	<b>107</b>
<i>w tym</i>								
ośrodki miejskie	947	41	<b>988</b>	<b>104</b>	307	21	<b>328</b>	<b>107</b>
ośrodki wiejskie	249	15	<b>264</b>	<b>106</b>	87	8	<b>95</b>	<b>109</b>
<b>Powiatowe centra pomocy rodzinie</b>	162	1	<b>163</b>	<b>100</b>	40	0	<b>40</b>	<b>100</b>

Źródło: Sprawozdanie MPIPS-03 za okres I – XII 2009 r. oraz Bilans potrzeb gminy na 2010 r. i Bilans potrzeb powiatu na 2010 r.

Łącznie przewidywany wzrost zatrudnienia ma wynieść prawie 5 proc., w tym najwyższy w zakresie:

- ✓ informatyków lub koordynatorów ds. komputeryzacji – o 25,0 proc.,
- ✓ głównych specjalistów (osoby realizujące projekty systemowe w ramach PO KL) – 20,0 proc.,
- ✓ **pracowników socjalnych - ogółem o 7,4 proc**, w tym: pracowników zatrudnionych na stanowisku **pracownik socjalny – o 21,5 proc.**

**Tabela 9. Zatrudnienie w 2009 r. i planowani do zatrudnienia w 2010 r. w ośrodkach pomocy społecznej woj. opolskiego**

Lp.	Wyszczególnienie	Ogółem zatrudnionych (MPiPS-03 za 2009)	Dodatkowe zatrudnienie (Bilans potrzeb na 2010 r.)	Przewidywane zatrudnienie w 2010 r.	spadek/wzrost wykonanie 2009=100 proc.	
1.	<b>Pracownicy - razem (w.2+6+13)</b>	<b>1 196</b>	<b>56</b>	<b>1 252</b>	<b>104,7</b>	
2.	<b>Kadra kierownicza - ogółem (w.3+4+5)</b>	<b>84</b>	<b>1</b>	<b>85</b>	<b>101,2</b>	
3.	dyrektorzy	6	X	x	x	
4.	Kierownicy	66	X	x	x	
5.	zastępcy dyrektorów / kierowników	12	1	13	108,3	
6.	<b>Pracownicy socjalni - ogółem (w.7+8+9+10+11)</b>	<b>394</b>	<b>29</b>	<b>423</b>	<b>107,4</b>	
7.	z tego:	<b>pracownik socjalny</b>	<b>29</b>	<b>164</b>	<b>121,5</b>	
8.		starszy pracownik socjalny	0	122	100,0	
9.		specjalista pracy socjalnej	0	122	100,0	
10.		starszy specjalista pracy socjalnej	14	0	14	100,0
11.		główny specjalista będący pracownikiem socjalnym	1	0	1	100,0
13.	<b>Inni pracownicy (w.14+15+16+17+18+19+20+21+22+23+24+25)</b>	<b>718</b>	<b>26</b>	<b>744</b>	<b>103,6</b>	
14.	doradca ds. osób niepełnosprawnych	0	0	0	x	
15.	pracownik wykonujący usługi opiekuńcze	195	4	199	102,1	
16.	pracownik wyk. specjalistyczne usługi opiekuńcze	28	1	29	103,6	
17.	specjalista pracy z rodziną	0	0	0	x	
18.	starszy specjalista pracy z rodziną	0	0	0	x	
19.	<b>główny specjalista</b>	5	1	6	120,0	
20.	<b>aspirant pracy socjalnej</b>	24	2	26	108,3	
21.	główny księgowy/księgowy	85	0	85	100,0	
22.	<b>informatyk / koordynator ds. komputeryzacji</b>	4	1	5	125,0	
23.	Konsultant	3	0	3	100,0	
24.	radca prawny	6	0	6	100,0	
25.	pozostali pracownicy	368	17	385	104,6	

Źródło: Sprawozdanie MPiPS-03 za okres I – XII 2009 r. oraz Bilans potrzeb gminy na 2010r.

\* Liczba osób w OPS, bez względu na liczbę etatów

Największy wzrost planowanego zatrudnienia wykazały OPS-y w: Oleśnie (o 33 proc.), w Rudnikach, Strzeleckach, Turawie i Zębolicach (o 20 proc.) Opolu i Ujeździe, Dobrzeniu Wlk., Domaszowicach, Lasowicach Wlk., Łubnianach i Murowie (o 17 proc.). Szczególnie istotne jest zwiększenie zatrudnienia wśród pracowników socjalnych, np. w ośrodkach w: Oleśnie, Otmuchowie, Bierawie, Cisku, Lasowicach Wlk., Łubnianach, Murowie, Turawie i Zębolicach – zatrudnienie pracowników socjalnych wzrosło o 50 proc.

Planowane zwiększenie liczby pracowników socjalnych będzie miało wpływ na wielkość rejonów opiekuńczych. Średnia liczba mieszkańców woj. opolskiego, przypadających w 2009 r. na 1 pracownika socjalnego wynosząca 2 619, zmniejszy się w 2010 r. do 2 439, tj. o 7 proc. Nadal jednak w wielu ośrodkach pomocy społecznej wskaźnik ten będzie przekraczał ustawowy zapis (1 pracownik socjalny na 2 tys. mieszkańców). Wśród gmin, w których wskaźnik ten jest najwyższy należy wymienić (gminy wiejskie): Walce (na 1 pracownika socjalnego przypada 5 795 mieszkańców), Izbicko (5 539 mieszkańców), Polską Cerekiew (4 532) i Lubszę (4 446), a spośród gmin miejskich - Leśnicę (4 215). Najniższy wskaźnik liczby mieszkańców przypadających na 1 pracownika socjalnego występuje w Świerczowie (1 217) oraz w Domaszowicach (1 256) i Zębowicach (1304) – Tabela 10.

## 5.2 Powiatowe centra pomocy rodzinie

W 2009 r. w powiatowych centrach pomocy rodzinie zatrudnionych było ogółem 162 pracowników, w tym:

- 22 pracowników kadry kierowniczej,
- 40 pracowników socjalnych,
- 7 doradców ds. osób niepełnosprawnych,
- 93 innych pracowników (wśród których przeważają pracownicy administracyjno-biurowi – 68 osób).

W *Bilansie potrzeb* na 2010 r. planuje się zatrudnienie tylko 1 pracownika – doradcę ds. osób niepełnosprawnych (PCPR w Strzelcach Opolskich).

Tabela 10. Zatrudnienie w ośrodkach pomocy społecznej (liczba pracowników socjalnych przypadająca na liczbę mieszkańców gmin)

Lp.	MIASTA	Pracownicy zatrudnieni w OPS							spadek/wzrost 2009=100 proc.	Liczba mieszkańców stan na 30.09.2009 r.	Liczba mieszkańców przypadająca na 1 pracownika socjalnego w 2010 r. (wraz z dodatkowym zatrudnieniem wg Bilansu potrzeb na 2010 r.)
		Ogółem			spadek/wzrost 2009=100 proc.	w tym pracownicy socjalni					
		MPiPS-03 za 2009 r.	dodatkowe zatrudnienie (Bilansu potrzeb na 2010)	Razem planowane zatrudnienie w 2010 r.		MPiPS-03 za 2009 r.	dodatkowe zatrudnienie (Bilansu potrzeb na 2010)	Razem planowane zatrudnienie w 2010 r.			
1.	Opole	95	16	111	117	40	5	45	113	125 964	2 799
2.	Kędzierzyn-Koźle	76	4	80	105	24	3	27	113	64 683	2 396
3.	Brzeg	47	2	49	104	21	1	22	105	37 574	1 708
4.	Baborów	15	0	15	100	3	0	3	100	6 407	2 136
5.	Biała	14	0	14	100	6	0	6	100	11 331	1 889
6.	Byczyna	12	0	12	100	5	0	5	100	9 706	1 941
7.	Dobrodzień	11	0	11	100	4	0	4	100	10 319	2 580
8.	Głogówek	16	0	16	100	6	0	6	100	14 061	2 344
9.	Głubczyce	24	0	24	100	13	0	13	100	23 865	1 836
10.	Głuchołazy	23	0	23	100	9	0	9	100	25 437	2 826
11.	Gogolin	23	0	23	100	6	0	6	100	11 900	1 983
12.	Gorzów Śl.	10	0	10	100	3	0	3	100	7 575	2 525
13.	Grodków	21	3	24	114	7	2	9	129	19 767	2 196
14.	Kietrz	13	0	13	100	4	0	4	100	11 701	2 925
15.	Kluczbork	63	0	63	100	19	0	19	100	37 755	1 987
16.	Kolonowskie	13	0	13	100	2	0	2	100	6 103	3 052
17.	Korfantów	7	0	7	100	3	0	3	100	9 637	3 212
18.	Krapkowice	42	0	42	100	10	0	10	100	24 207	2 421
19.	Leśnica	6	0	6	100	2	0	2	100	8 429	4 215
20.	Lewin Brzeski	26	3	29	112	6	1	7	117	13 596	1 942
21.	Namysłów	26	0	26	100	11	0	11	100	26 144	2 377
22.	Niemodlin	17	0	17	100	5	0	5	100	13 863	2 773
23.	Nysa	80	6	86	108	25	3	28	112	59 261	2 116
24.	Olesno	9	3	12	133	6	3	9	150	18 618	2 069
25.	Otmuchów	17	2	19	112	4	2	6	150	14 110	2 352
26.	Ozimek	19	0	19	100	7	0	7	100	20 669	2 953
27.	Paczków	19	0	19	100	6	0	6	100	13 494	2 249
28.	Praszka	24	0	24	100	5	0	5	100	13 811	2 762
29.	Prószków	21	0	21	100	4	0	4	100	9 880	2 470
30.	Prudnik	50	0	50	100	10	0	10	100	29 048	2 905
31.	Strzelce Op.	43	0	43	100	12	0	12	100	32 984	2 749
32.	Ujazd	6	1	7	117	3	0	3	100	6 216	2 072
33.	Wolczyn	20	1	21	105	6	1	7	117	14 279	2 040
34.	Zawadzkie	20	0	20	100	4	0	4	100	12 415	3 104
35.	Zdzieszowice	19	0	19	100	6	0	6	100	17 151	2 859
	<b>Razem miasta</b>	<b>947</b>	<b>41</b>	<b>988</b>	<b>104</b>	<b>307</b>	<b>21</b>	<b>328</b>	<b>107</b>	<b>781 960</b>	<b>2 384</b>



KAPITAŁ LUDZKI  
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI



UNIA EUROPEJSKA  
EUROPEJSKI  
FUNDUSZ SPOŁECZNY



Tabela 10. Zatrudnienie w ośrodkach pomocy społecznej (liczba pracowników socjalnych przypadająca na liczbę mieszkańców gmin) – cd.

Lp.	GMINY	Pracownicy zatrudnieni w OPS									
		Ogółem			spadek/wzrost 2009=100 proc.	w tym pracownicy socjalni			spadek/wzrost 2009=100 proc.	Liczba mieszkańców stan na 30.09.2009 r.	Liczba mieszkańców przypadająca na 1 pracownika socjalnego w 2010 r. (wraz z dodatkowym zatrudnieniem wg Bilansu potrzeb na 2010 r.)
		MPiPS-03 za 2009 r.	dodatkowe zatrudnienie (Bilansu potrzeb na 2010)	Razem planowane zatrudnienie w 2010 r.		MPiPS-03 za 2009 r.	dodatkowe zatrudnienie (Bilansu potrzeb na 2010)	Razem planowane zatrudnienie w 2010 r.			
36.	Bierawa	9	1	10	111	2	1	3	150	7 939	2 646
37.	Branice	12	0	12	100	5	0	5	100	7 433	1 487
38.	Chrzastowice	8	0	8	100	3	0	3	100	6 734	2 245
39.	Cisek	8	1	9	113	2	1	3	150	6 550	2 183
40.	Dąbrowa	8	0	8	100	4	0	4	100	9 677	2 419
41.	Dobrzeń Wlk.	12	2	14	117	3	0	3	100	14 399	4 800
42.	Domaszowice	6	1	7	117	3	0	3	100	3 767	1 256
43.	Izbicko	6	0	6	100	1	0	1	100	5 539	5 539
44.	Jemielnica	12	1	13	108	3	0	3	100	7 561	2 520
45.	Kamiennik	5	0	5	100	2	0	2	100	3 711	1 856
46.	Komprachcice	8	0	8	100	3	0	3	100	11 381	3 794
47.	Lasowice Wlk.	6	1	7	117	2	1	3	150	7 037	2 346
48.	Lubrza	6	0	6	100	1	0	1	100	4 393	4 393
49.	Lubsza	7	1	8	114	2	0	2	100	8 891	4 446
50.	Łambinowice	10	1	11	110	3	0	3	100	8 062	2 687
51.	Łubniany	6	1	7	117	2	1	3	150	9 340	3 113
52.	Murów	6	1	7	117	2	1	3	150	5 735	1 912
53.	Olszanka	7	0	7	100	3	0	3	100	4 917	1 639
54.	Pakosławice	3	0	3	100	1	0	1	100	3 870	3 870
55.	Pawłowiczki	6	0	6	100	2	0	2	100	8 247	4 124
56.	Pokój	7	0	7	100	2	0	2	100	5 560	2 780
57.	Polska Cer.	7	0	7	100	1	0	1	100	4 532	4 532
58.	Popielów	11	0	11	100	4	0	4	100	8 427	2 107
59.	Radłów	4	0	4	100	2	0	2	100	4 547	2 274
60.	Reńska Wieś	4	0	4	100	2	0	2	100	8 532	4 266
61.	Rudniki	5	1	6	120	3	1	4	133	8 491	2 123
62.	Skarbimierz	6	0	6	100	2	0	2	100	7 449	3 725
63.	Skoroszyce	5	0	5	100	2	0	2	100	6 482	3 241
64.	Strzeleczyki	5	1	6	120	2	0	2	100	7 739	3 870
65.	Świerczów	6	0	6	100	3	0	3	100	3 652	1 217
66.	Tarnów Op.	8	0	8	100	4	0	4	100	9 773	2 443
67.	Tułowice	10	0	10	100	3	0	3	100	5 441	1 814
68.	Turawa	5	1	6	120	2	1	3	150	9 584	3 195
69.	Walce	4	0	4	100	1	0	1	100	5 795	5 795
70.	Wilków	6	0	6	100	3	0	3	100	4 648	1 549
71.	Zębowice	5	1	6	120	2	1	3	150	3 911	1 304
	<b>Razem gminy</b>	<b>249</b>	<b>15</b>	<b>264</b>	<b>106</b>	<b>87</b>	<b>8</b>	<b>95</b>	<b>109</b>	<b>249 746</b>	<b>2 629</b>
	<b>Razem miasta</b>	<b>947</b>	<b>41</b>	<b>988</b>	<b>104</b>	<b>307</b>	<b>21</b>	<b>328</b>	<b>107</b>	<b>781 960</b>	<b>2 384</b>
	<b>Razem woj.</b>	<b>1 196</b>	<b>56</b>	<b>1 252</b>	<b>105</b>	<b>394</b>	<b>29</b>	<b>423</b>	<b>107</b>	<b>1 031 706</b>	<b>2 439</b>



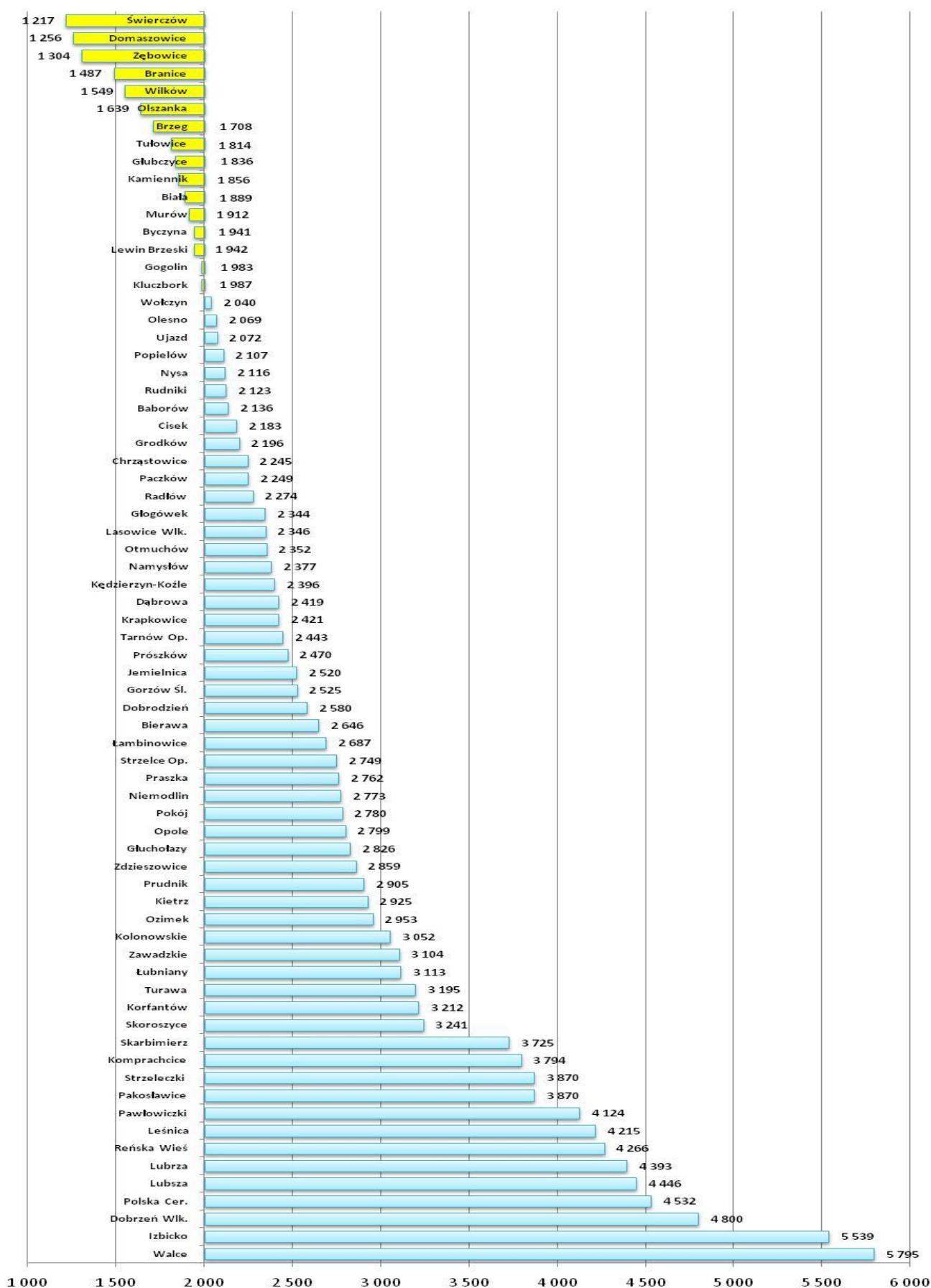
KAPITAŁ LUDZKI  
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI



UNIA EUROPEJSKA  
EUROPEJSKI  
FUNDUSZ SPOŁECZNY



Wykres 3. Liczba mieszkańców gminy przypadająca na 1 pracownika socjalnego w 2010 r. (po uwzględnieniu dodatkowego zatrudnienia wg Bilansu potrzeb na 2010 r.)



KAPITAŁ LUDZKI  
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI



UNIA EUROPEJSKA  
EUROPEJSKI  
FUNDUSZ SPOŁECZNY





## 6. Instytucje pomocy społecznej

W 2009 r. na terenie woj. opolskiego funkcjonowało:

- 31 domów pomocy społecznej (30 placówek powiatowych oraz 1 gminna), w tym:
  - 18 domów prowadzonych przez powiaty,
  - 12 prowadzonych przez zgromadzenia zakonne,
  - 1 dom prowadzony przez gminę;
- 4 placówki zapewniające całodobową opiekę osobom niepełnosprawnym, przewlekle chorym lub osobom w podeszłym wieku,
- 17 placówek opiekuńczo-wychowawczych,
- 11 środowiskowych domów samopomocy dla osób z zaburzeniami psychicznymi, w tym:
  - 10 domów gminnych,
  - 1 dom powiatowy,
- 12 dziennych domów pomocy (przeznaczonych głównie dla osób w podeszłym wieku);
- 16 schronisk i noclegowni,
- 8 ośrodków interwencji kryzysowej,
- 2 ośrodki adopcyjno-opiekuńcze,
- 2 specjalistyczne ośrodki wsparcia dla ofiar przemocy w rodzinie,
- 2 jednostki specjalistycznego poradnictwa rodzinnego.

W *Bilansie potrzeb* na 2010 r. zaplanowano utworzenie następujących placówek:

- ✓ 2 dziennych domów pomocy – w Prudniku i Zdieszowicach,
- ✓ 2 noclegowni – w Nysie i Opolu,
- ✓ 4 klubów samopomocy – w Lewinie Brzeskim (3 prowadzone przez gminę i 1 przez inny podmiot),
- ✓ 2 jadłodajnie – w Lewinie Brzeskim i Wołczynie,
- ✓ 2 inne ośrodki wsparcia – (świetlice socjoterapeutyczne w Lewinie Brzeskim i Zawadzkiem),
- ✓ 1 jednostkę specjalistycznego poradnictwa – w Zawadzkiem.

**Tabela 11. Liczba i koszt utrzymania gminnych jednostek pomocy społecznej, finansowanych ze środków na pomoc społeczną**

Wyszczególnienie		Organ prowadzący - gmina				Inny podmiot prowadzący				
		Liczba instytucji (MPIPS-03 za 2009 r.)	Liczba instytucji bilans potrzeb 2010 r.	spadek /wzrost 2009 = 100 proc.	Planowany roczny koszt utrzymania i prowadzenia placówek bez inwestycji w 2010 r. (w zł)	Liczba instytucji wykonanie 2009 r.	Liczba instytucji bilans potrzeb 2010 r.	spadek /wzrost 2009 = 100 proc.	Planowany roczny koszt utrzymania i prowadzenia placówek bez inwestycji w 2010 r. (w zł)	
1		2	3	4	5	6	7	8	9	
<b>DOMY POMOCY SPOŁECZNEJ</b>		1	1	1	100	1 264 116	0	0	X	0
<b>OŚRODKI WSPARCIA</b>		2	30	41	137	13 253 951	12	13	108	546 200
z tego:	środowiskowe domy samopomocy	3	9	9	100	4 856 384	1	1	100	493 200
	dzienne domy pomocy	4	11	13	118	6 524 799	0	0	X	0
	noclegownie/schroniska, domy dla bezdomnych	5	1	3	300	1 039 079	0	0	X	0
	kluby samopomocy	8	2	5	250	51 303	0	1	X	1 000
	Jadłodajnie	9	6	8	133	440 016	0	0	X	0
	inne ośrodki wsparcia (np. świetlice socjoterapeutyczne, kluby samopomocy)	10	1	3	300	342 370	11	11	100	52 000
<b>RODZINNE DOMY POMOCY</b>		11	0	0	x	0	0	0	x	0
<b>JEDNOSTKI SPECJALISTYCZNEGO PORADNICTWA</b>		12	0	1	x	2 000	0	0	x	0
<b>MIESZKANIA CHRONIONE</b>		13	0	0	x	0	0	0	x	0
w tym:	dla osób usamodzielnianych opuszczających niektóre typy placówek opiek.-wychowawczych, schroniska, zakłady poprawcze i inne	14	0	0	x	0	0	0	x	0
	dla osób z zaburzeniami psychicznymi	15	0	0	x	0	0	0	x	0
<b>OŚRODKI INTERWENCJI KRYZYSOWEJ</b>		16	0	0	x	0	0	0	x	0
<b>DZIENNE PLACÓWKI OPIEKUNICZO – WYCHOWAWCZE</b>		17	3	0	0	0	1	0	0	0
<b>INSTYTUCJE INTEGRACJI SPOŁECZNEJ</b>		18	br. danych	7	x	1 081 400	br. danych	2	x	113 000
z tego:	centra integracji społecznej	19	br. danych	1	x	784 000	br. danych	0	x	0
	kluby integracji społecznej	20	br. danych	5	x	247 400	br. danych	0	x	0
	spółdzielnie socjalne	21	br. danych	1	x	50 000	br. danych	2	x	113 000
	Inne	22	br. danych	0	x	0	br. danych	0	x	0

Źródło: Sprawozdanie MPIPS-03 za okres I – XII 2009 r. oraz Bilans potrzeb gminy na 2010 r.

## 7. Programy realizowane w gminie z zakresu pomocy społecznej

Na podstawie *Bilansu potrzeb* gmin ustalono, że w 2010 r. realizowane mają być następujące programy z zakresu pomocy społecznej:

- program aktywizacji zawodowej bezrobotnych (w Kędzierzynie-Koźlu dla 50 klientów pomocy społecznej),
- program wychodzenia z bezdomności (w Kędzierzynie-Koźlu dla 50 osób oraz program zapobiegania bezdomności dla 290 osób),
- program aktywności lokalnej CAL realizowany w Byczynie dla 30 osób,

- program *Uczeń na wsi* realizowany przez OPS-y w: Baborowie, Głubczycach, Kamienniku, Komprachcicach, Pawłowiczkach, Popielowie, Polskiej Cerekwi dla ogółem 123 dzieci,
- prace społecznie-użyteczne realizowane w: Głubczycach, Kietrzu, Paczkowie, Strzelcach Opolskich, Ujeździe, Dobrzeniu Wielkim, Popielowie dla ogółem 827 osób;
- program *Samodzielność i Nowe Perspektywy* w Byczynie dla 300 osób wykluczonych i niezaradnych życiowo,
- program rehabilitacji dzieci niepełnosprawnych w Kietrzu – dla 8 dzieci,
- program edukacyjny z zakresu uzależnień w Leśnicy dla 30 osób,
- programy pomocy rodzinie – *Pomocna dłoń* (Namysłów) i *W rodzinie siła* (Nysa) dla łącznie 77 osób,
- gminny program ochrony ofiar przemocy (dla 17 osób w Komprachcicach oraz 25 osób w Strzeleczkach),
- programy dla osób ubogich (w Tułowicach dla 300 osób),
- programy dla osób starszych w Zębowicach (*Klub emeryta* dla 60 osób oraz dla osób niepełnosprawnych – 180 osób).

Łącznie, w 2010 r. programy lokalne z zakresu pomocy społecznej planują realizować 24 ośrodki pomocy społecznej woj. opolskiego (14 miejsko-gminnych oraz 10 gminnych). Planowana liczba osób objętych programami - 3 646 osób.

## 8. Gminne programy profilaktyki i opieki nad dzieckiem i rodziną

Prawie 55 proc. ośrodków pomocy społecznej woj. opolskiego (39 jednostek - 24 miejsko-gminne i 15 gminnych) realizuje zadania z zakresu systemu profilaktyki i opieki nad dzieckiem i rodziną w sposób wykraczający poza ramy zapisów ustawy o pomocy społecznej. Należą do nich następujące działania:

- ✓ realizacja Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych – 12 ośrodków pomocy społecznej;
- ✓ realizacja lokalnych systemów profilaktyki i opieki nad dzieckiem i rodziną – 6 ośrodków;
- ✓ prowadzenie świetlic socjoterapeutycznych – 9 ośrodków (16 świetlic);
- ✓ prowadzenie klubów konsultacyjnych zatrudniających pedagogów i psychologów – 7 ośrodków;
- ✓ prowadzenie gabinetów psychologicznych – 2 ośrodki;

- ✓ organizacja letniego wypoczynku dla dzieci i młodzieży – 3 jednostki;
- ✓ większość ośrodków podejmuje i rozwija współpracę z policją, kuratorami sądowymi, pedagogami szkolnymi w zakresie udzielania wszechstronnej pomocy dzieciom z rodzin niewydolnych wychowawczo;
- ✓ w Miejskim Ośrodku Pomocy Rodzinie w Opolu kontynuowana jest od kilku lat kampania medialna na rzecz rodzicielstwa zastępczego, w tym organizowanie punktu informacyjnego w ramach Opolskich Targów Rodzinnych *Fajnie mieć dzieci*;
- ✓ podejmowane są również działania interwencyjne, systematyczne działania edukacyjne, polegające na udzielaniu informacji, pomocy oraz poradnictwa w celu utrzymania dziecka w rodzinie naturalnej;
- ✓ współpraca z organizacjami pozarządowymi: w Byczynie – Stowarzyszenie Popierania Zaradności Życiowej i Rozwoju Przedsiębiorczości, w Głubczycach – Franciszkański Ośrodek Pomocy Dzieciom, w Kluczborku – Klub „Lubię być mamą”, Towarzystwo Przyjaciół Dzieci, Stowarzyszenie Klub Abstynenta, Stowarzyszenie „Zawrat”, w Niemodlinie – Stowarzyszenie Dobroczynne „Nadzieja”.

W 2010 r. gminy planują:

- zwiększyć liczbę świetlic socjoterapeutycznych;
- opracować gminny program profilaktyki i opieki nad dzieckiem i rodziną – 4 gminy;
- poszerzyć pracę zespołów interdyscyplinarnych (Gogolin);
- rozszerzyć zakres pomocy poprzez utworzenie grupowej formy pomocy dla kobiet z problemami wychowawczymi (Kędzierzyn-Koźle);
- zorganizować imprezy integrujące środowisko rodzin zastępczych (Opole);
- zwiększyć zakres działania psychologów i pedagogów (zatrudnienie dodatkowych osób) – Dobrzeń Wielki,
- zorganizować szkolenie dla pracowników socjalnych w zakresie metod przeciwdziałania przemocy domowej,
- kontynuować współpracę z podmiotami tworzącymi system pomocy ofiarom przemocy domowej (*Niebieska Karta*),
- zorganizować i sfinansować turnieje, rajdy, imprezy edukacyjno-terapeutyczne dla dzieci i dorosłych, szkolne programy profilaktyczno-wychowawczych – teatry „Zębowice tutaj zostają” (Gmina Zębowice).

## 9. Koszt utrzymania i prowadzenia ośrodków pomocy społecznej i powiatowych centrów pomocy rodzinie

### 9.1 Ośrodki pomocy społecznej

W 2009 r. przewidywany koszt utrzymania ośrodków pomocy społecznej woj. opolskiego (wg *Bilansów potrzeb* gmin na 2010 r.) wyniósł ogółem 47.752 tys. zł, w tym:

- koszt inwestycji – 149 tys. zł,
- wynagrodzenia i pochodne – 40.867 tys. zł,
- pozostałe wydatki – 6.743 tys. zł

W porównaniu do *Bilansu potrzeb* gmin na 2010 r. koszt utrzymania ośrodków ma być o 6 proc. większy, przy czym: wzrost wydatków zaplanowano w:

- wynagrodzeniach i pochodnych (o 6 proc.);
- wydatkach związanych ze szkoleniami zawodowymi (o 2 proc.);
- pozostałych wydatkach rzeczowych (o 5 proc.).

Na uwagę zasługują planowane w latach 2009-2010 wydatki inwestycyjne. Ich ogólny koszt zmniejszy się o 3 proc. (znacząco zmniejszy się koszt remontów – o 64 proc., a wzrośnie koszt zakupów inwestycyjnych – o 43 proc.).

**Tabela 12. Prowadzenie i utrzymanie ośrodków pomocy społecznej – Bilans potrzeb gmin na 2009 r. i Bilans potrzeb gmin na 2010 r.**

Lp.	Wyszczególnienie	Planowany roczny, całkowity koszt utrzymania i prowadzenia OPS w zł		spadek/wzrost 2009=100 proc.
		2009 r.	2010 r.	
1	<b>Ośrodek Pomocy Społecznej - ogółem</b>	<b>47 751 793</b>	<b>50 620 885</b>	<b>106</b>
2	<b>Planowane inwestycje - ogółem</b>	<b>149 340</b>	<b>144 350</b>	<b>97</b>
2.1	nowe inwestycje	0	21 000	x
2.2	modernizacja	0	0	x
2.3	remonty	84 840	30 850	36
2.4	zakupy inwestycyjne	64 500	92 500	143
3	wydatki na wynagrodzenie z pochodnymi	<b>40 867 161</b>	<b>43 435 293</b>	<b>106</b>
4	koszt planowanych szkoleń zawodowych	253 052	258 210	102
5	koszt uzupełnienia wykształcenia	67 900	39 800	59
6	pozostałe koszty utrzymania	<b>6 414 340</b>	<b>6 743 232</b>	<b>105</b>

*Źródło: Bilans potrzeb gmin w zakresie pomocy społecznej na 2009 r. i Bilans potrzeb gmin w zakresie pomocy społecznej na 2010 r.*

## 9.2 Powiatowe centra pomocy rodzinie

W 2010 r. – w porównaniu do *Bilansu potrzeb* na 2009 r. – koszt utrzymania powiatowych centrów pomocy rodzinie ma być mniejszy o 17 proc., przy czym:

- koszt planowanych inwestycji ma wzrosnąć o 56 proc., natomiast:
- zmniejszy się koszt wynagrodzeń wraz z pochodnymi – o 6 proc.,
- koszt planowanych szkoleń zawodowych – o 9 proc.,
- koszt pozostałych wydatków – o prawie 50 proc.

Z uwagi na brak wyjaśnień dotyczących poszczególnych tabel, trudno stwierdzić co jest powodem zmniejszenia planowanych wydatków w tym zakresie.

**Tabela 13. Prowadzenie i utrzymanie powiatowych centrów pomocy rodzinie – Bilans potrzeb powiatów na 2009 r. i Bilans potrzeb powiatów na 2010 r.**

Lp.	Wyszczególnienie	Planowany roczny, całkowity koszt utrzymania i prowadzenia PCPR w zł		spadek/wzrost 2009=100 proc.
		2009 r.	2010 r.	
1.	<b>Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie - ogółem</b>	<b>7 328 119</b>	<b>6 049 661</b>	<b>83</b>
2.	<b>Planowane inwestycje - ogółem</b>	<b>104 500</b>	<b>162 930</b>	<b>156</b>
2.1	<i>nowe inwestycje</i>	0	0	x
2.2	<i>modernizacja</i>	0	0	x
2.3	<i>remonty</i>	104 500	92 930	89
2.4	<i>zakupy inwestycyjne</i>	0	70 000	x
3.	wydatki na wynagrodzenie z pochodnymi	<b>5 102 314</b>	<b>4 776 561</b>	<b>94</b>
4.	koszt planowanych szkoleń zawodowych	<b>28 700</b>	<b>26 050</b>	<b>91</b>
5.	koszt uzupełnienia wykształcenia	<b>0</b>	<b>2 300</b>	<b>x</b>
6.	pozostałe koszty utrzymania	<b>2 092 605</b>	<b>1 081 820</b>	<b>52</b>

*Źródło: Bilans potrzeb powiatów w zakresie pomocy społecznej na 2009 r. i Bilans potrzeb powiatów w zakresie pomocy społecznej na 2010 r.*

## 10. Wnioski

Celem analizy była ocena możliwości poznawczych i diagnostycznych narzędzia badawczego, tj. formularzy *Bilansu potrzeb gminy w zakresie pomocy społecznej i Bilansu potrzeb powiatu w zakresie pomocy społecznej*.

Narzędzie to winno być podstawowym źródłem danych i informacji o planowanych i realizowanych działaniach jednostek organizacyjnych pomocy społecznej, narzędziem o dużym stopniu szczegółowości danych w układzie gmin i powiatów, a także poszczególnych zadań oraz sposobów ich realizacji. *Bilans* powinien również pozwalać na porównywanie jego danych z danymi innych sprawozdań, zwłaszcza *Sprawozdania*

rocznego MPiPS-03 z udzielonych świadczeń pomocy społecznej - pieniężnych, w usługach i naturze.

Z przeprowadzonej analizy wynika, że narzędzie to, choć wykorzystywane od kilku lat, nie spełnia oczekiwań i nie stanowi istotnego elementu diagnozy problemów i potrzeb występujących w obszarze pomocy społecznej.

Wyniki przeprowadzonej analizy dowodzą, że:

- ✓ występują istotne rozbieżności między danymi *Bilansu potrzeb* a *Sprawozdaniem MPiPS-03 z realizacji zadań pomocy społecznej - pieniężnych, w usługach i naturze*, dotyczące liczby świadczeniobiorców oraz kosztu zaplanowanych świadczeń (mniejszej liczbie świadczeniobiorców nie odpowiada większy koszt świadczeń lub odwrotnie);
- ✓ brak uzasadnienia występujących różnic (powodem spadku liczby świadczeniobiorców może być zmniejszenie potrzeb albo brak wystarczających środków finansowych);
- ✓ największe rozbieżności dotyczą liczby zaplanowanych świadczeniobiorców oraz kosztu świadczeń w zakresie:
  - zasiłków okresowych,
  - zasiłków celowych,
  - zakupu posiłku,
 a także zadań powiatu (pomocy na usamodzielnienie i kontynuowanie nauki przez wychowanków opuszczających placówki opiekuńczo- wychowawcze i rodziny zastępcze);
- ✓ *Bilans potrzeb* powiatu w zakresie tworzenia i utrzymania jednostek organizacyjnych pomocy społecznej w ogóle nie uwzględnia dodatkowych potrzeb (liczba zaplanowanych placówek jest tożsama z liczbą placówek już funkcjonujących);
- ✓ szczegółowa analiza danych i informacji pozwala na stwierdzenie, że *Bilans potrzeb* jest w dużej mierze odzwierciedleniem wykonania zadań w roku poprzednim, a nie obrazem zapotrzebowania na świadczenia pomocy społecznej.

## 11. Rekomendacje

- 1) Należy wprowadzić zmiany w narzędziu badawczym (formularzach) *Bilansu potrzeb gminy w zakresie pomocy społecznej* i *Bilansu potrzeb powiatu w zakresie zadań pomocy społecznej*, poprzez:



- ✓ dostosowanie pytań zamieszczonych w formularzach *Bilansu* do formularza *Sprawozdania rocznego MPiPS-03 z udzielonych świadczeń pomocy społecznej - pieniężnych, w usługach i naturze*, tak aby możliwe było porównywanie wykonania zadań z zapotrzebowaniem na świadczenia na kolejny rok,
  - ✓ wyeliminowanie pytań dotyczących zasiłków z tytułu klęski ekologicznej lub żywiołowej oraz zasiłków z tytułu zdarzenia losowego,
  - ✓ wprowadzenie dodatkowej tabeli (analogicznej do Działu 3. Sprawozdania MPiPS-03) określającej rzeczywistą liczbę osób i rodzin objętych pomocą,
  - ✓ wprowadzenie dodatkowych danych dotyczących wykonania zadań w roku poprzednim, między innymi w zakresie rzeczywistej liczby i struktury świadczeniobiorców oraz typów rodzin objętych pomocą;
- 2) należy opracować zasady sporządzania *Bilansu potrzeb* – analogiczne do zasad opracowania *Sprawozdania MPiPS-03* - zwłaszcza zasad mówiących, że:
- *Bilans potrzeb* winien zawierać zbiór potrzeb występujących na terenie gminy i powiatu w zakresie pomocy społecznej, a nie zbiór informacji o możliwościach finansowych samorządu lub informacji o wykonaniu zadań w roku poprzednim;
  - wszelkie rozbieżności między sprawozdaniem z wykonanych zadań a *Bilansem potrzeb* winny być uzasadnione i wyjaśnione (czy są efektem spadku potrzeb czy brakiem wystarczających środków finansowych);
  - opracowane zasady sporządzania *Bilansu potrzeb* należy przekazać jednostkom organizacyjnym pomocy społecznej.

Ponadto *Bilans potrzeb* winien być sporządzany w okresie poprzedzającym rok, do którego się odnosi, np. *Bilans potrzeb na 2010 r.* winien być opracowany do końca 2009 r.

*Opracował zespół pracowników Obserwatorium Integracji Społecznej  
Regionalnego Ośrodka Polityki Społecznej w Opolu  
Opole, kwiecień 2010 r.*



## 12. Spis tabel i wykresów

Tabela 1. Bilans potrzeb na 2010 r. a wykonanie zadań w 2009 r. – porównanie podstawowych danych.

Tabela 2. Zasiłki stałe – planowana liczba i koszt w 2010 r. a wykonanie w 2009 r.

Tabela 3. Zadania własne gminy – ogółem (planowane w 2010 r. a wykonanie w 2009 r.).

Tabela 4. *Bilans potrzeb gmin w zakresie pomocy społecznej na 2010 r. a wykonanie zadań w 2009 r. – zasiłki okresowe finansowane z budżetu gmin.*

Tabela 5. *Bilans potrzeb gmin w zakresie pomocy społecznej na 2010 r. a wykonanie zadań w 2009 r. – zasiłki celowe, usługi opiekuńcze i zakup posiłków.*

Tabela 6. Zadania powiatu w zakresie bieżącego utrzymania dzieci w rodzinach zastępczych oraz pomocy na usamodzielnienie.

Tabela 7. Zadania powiatu w zakresie pomocy na kontynuowanie nauki oraz pomocy rzeczowej.

Tabela 8. Zatrudnienie w jednostkach organizacyjnych pomocy społecznej (OPS i PCPR) woj. opolskiego.

Tabela 9. Zatrudnienie w 2009 r. i planowani do zatrudnienia w 2010 r. w ośrodkach pomocy społecznej woj. opolskiego.

Tabela 10. Zatrudnienie w ośrodkach pomocy społecznej (liczba pracowników socjalnych przypadająca na liczbę mieszkańców gmin miejskich i miejsko-wiejskich).

Tabela 11. Liczba i koszt utrzymania gminnych jednostek pomocy społecznej, finansowanych ze środków na pomoc społeczną.

Tabela 12. Prowadzenie i utrzymanie ośrodków pomocy społecznej – plan na lata 2009-2010.

Tabela 13. Prowadzenie i utrzymanie powiatowych centrów pomocy rodzinie – plan na lata 2009-2010.

Wykres 1. Liczba osób objętych pomocą społeczną wg MPiPS-03 za 2009 r. i Bilansu potrzeb na 2010 r. – porównanie (korzystający ze świadczeń w ramach zadań gminy).

Wykres 2. Liczba osób objętych pomocą społeczną wg MPiPS-03 za 2009 r. i Bilansu potrzeb na 2010 r. – porównanie (korzystający ze świadczeń w ramach zadań powiatu).

Wykres 3. Liczba mieszkańców gminy przypadająca na 1 pracownika socjalnego w 2010 r.